

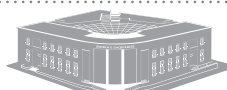
2. ZHVILLIMET NDËRKOMBËTARE

(6) Gjatë periudhës, zhvillimet në ekonominë botërore kanë qenë përgjithësisht pozitive. Rritja ekonomike ka qenë më e shpejtë në tremujorin e dytë, mbështetur kryesisht nga kushtet e favorshme të financimit dhe vijimi i politikave stimuluese në vendet e zhvilluara dhe një pjesë e vendeve në zhvillim. Rikuperimi i pjesshëm i çmimit të naftës në fund të vitit të kaluar, ndihmoi disi ekonominë e vendeve eksportuese. Kjo ecuri rezultoi jetëshkurtër dhe çmimet u rikthyen në nivelet e mëparshme. Kushtet në tregjet financiare kanë qenë përgjithësisht të favorshme, pavarësisht thellimit të divergjencave ndërmjet politikave monetare të vendeve të zhvilluara. Banka Qendrore Evropiane (BQE) dhe bankat e tjera të mëdha kanë vijuar të ndjekin politika monetare lehtësuese, ndërsa Rezerva Federale ka ndërmarrë hapa të mëtejshëm drejt shtrengimit të politikës së saj monetare. Presionet inflacioniste në nivel global kanë mbetur të ndrydhura, ndikuar nga ecuria e çmimeve të naftës dhe lëndëve të para. Normat e inflacionit në vendet e zhvilluara janë rikthyer në nivele poshtë vlerave të synuara nga bankat qendrore, ndërsa në vendet në zhvillim kanë qenë të stabilizuara ose në rënie. Këto zhvillime kanë bërë që FMN-ja të vlerësojë një rritje globale prej 3.5% për vitin 2017 dhe 3.6% në vitin 2018⁴, mbështetur pozitivisht si nga ecuria ekonomike e vendeve të zhvilluara, ashtu edhe e atyre në zhvillim.

(7) Rritja ekonomike është përshpejtuar në vendet e zhvilluara dhe ka ruajtur prirjen pozitive në vendet në zhvillim. Mes rajoneve të zhvilluara, ecuria ekonomike e Shteteve të Bashkuara të Amerikës (ShBA) është përmirësuar gjatë tremujorit të dytë të vitit, pas një nisjeje më të dobët në fillim të tij. Rritja është mbështetur kryesisht nga kontributi pozitiv i shpenzimeve konsumatore dhe inventarëve. Kushtet në tregun e punës kanë vijuar të përmirësohen dhe norma e papunësisë ka rënë në 4.4%. Në Mbretërinë e Bashkuar, aktiviteti ekonomik është ngadalësuar gjatë këtij viti si rezultat i rënies së konsumit privat, ndikuar nga zhvlerësimi i paundit dhe rritja e normës së inflacionit. Në rajonet në zhvillim, ecuria ekonomike ka qenë përgjithësisht pozitive. Gjithsesi, diferencat midis vendeve kanë mbetur të theksuara, diktuar nga një sërë faktorësh të brendshëm dhe të jashtëm. Kështu, politikat fiskale stimuluese kanë vijuar të mbështesin ecurinë e qëndrueshme ekonomike në Kinës, ndërkohë që rikuperimi i çmimit të naftës në fund të vitit të kaluar dhe pritjet pozitive mbi tregtinë globale, kanë ofruar mbështetje për ekonominë eksportuese.

(8) Rritja ekonomike e Eurozonës ka qenë më e balancuar. Shumica e vendeve të këtij rajoni kanë regjistruar rritje ekonomike pozitive, mbështetur kryesisht nga kërkesa e brendshme dhe pjesërisht nga kontributi pozitiv

⁴ Parashikim i muajit korrik 2017.

i inventarëve. Kushtet në tregun e punës kanë vijuar të përmirësohen duke mbështetur rritjen e të ardhurave dhe konsumin e familjeve. Punësimi është rritur duke iu afruar niveleve të parakrizës, ndërkohë që norma e papunësisë në fund të gjashtëmujorit ka rënë në nivelin 9.1%.

(9) Në sektorin bankar në Eurozonë, kreditimi në tërësi është rritur dhe kontributin kryesor e ka dhënë kredimarrja nga familjet. Lehtësimi i vazhdueshme i standardeve të kreditimit dhe kostot e ulëta të financimit, kanë nxitur kërkesën dhe ofertën për kredi në shumicën e vendeve të Eurozonës. Nga ana tjetër, pavarësisht progresit të dukshëm të një pjese të bankave evropiane në pastrimin dhe konsolidimin e bilanceve të tyre, niveli ende i lartë i kredive me probleme vazhdon të frenojë rigjallërimin e kreditimit.

(10) Rritja ekonomike botërore pritet të vazhdojë edhe për periudhën 2017-2018. Peshën kryesore do ta kenë rajonet në zhvillim, ekonomia e të cilave pritet të përmirësohet më tej gjatë dy viteve të ardhshme. Vendet e zhvilluara gjithashtu do të vazhdojnë të rikuperohen, por ritmi i tyre pritet të zbutet gjatë vitit të ardhshëm. Normalizimi i politikës monetare në vendet e zhvilluara dhe reagimi i tregjeve lidhur me to, përbën aktualisht rrezikun kryesor mbi perspektivën e ekonomisë globale. Nga ana tjetër, rreziqet e lidhura me presionet e ulëta inflacioniste, ecurinë e çmimit të naftës, dobësitë strukturore makroekonomike në vendet në zhvillim apo procesi i papërfunduar i konsolidimit të bilanceve të institucioneve financiare në vendet e zhvilluara, vijojnë të mbeten të pranishme në mjedisin makroekonomik global.

(11) Në Eurozonë, transmetimi i politikës monetare në ekonominë reale do të vazhdojë të mbështesë rritjen e kërkesës së brendshme dhe të lehtësojë procesin e konsolidimit të bilanceve të sektorit privat e shtetëror. Kushtet e favorshme të financimit dhe rritja e përfitueshmërisë së sektorit privat, do të stimulojë më tej rritjen e investimeve, ndërkohë që rikuperimi i ekonomisë globale pritet të favorizojë eksportet evropiane. Përmirësimi i kushteve në tregun e punës do të vazhdojë të kontribuojë pozitivisht në rritjen e konsumit privat përmes rritjes së të ardhurave të disponueshme të familjeve. Rreziqet kryesore ndaj pritjeve për ecurinë ekonomike të Eurozonës lidhen kryesisht me faktorë të jashtëm si politikat e administratës së SHBA-së dhe vendosja e marrëdhënieve të reja me Mbretërinë e Bashkuar pas "Brexit". Megjithatë, në disa prej vendeve të këtij rajoni vijojnë të mbeten të pranishme rreziqe të brendshme si tejzgjatja e reformave strukturore dhe ngadalësia në konsolidimin e bilanceve në sektorë të caktuar.

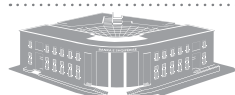

Tabela 2.1 Disa tregues makroekonomikë për SHBA-në dhe Eurozonën

	Ndryshimi i PBB-së (% vjetore)				Inflacioni (% vjetore)		Papunësia (% vjetore)		Borxhi bruto i qeverisë (% PBB)	
	T1'17	T2'17	2017p	2018p	Mar'17	Qer'17	Mar'17	Qer'17	T4'16	T1'17
SHBA	1.2	2.6	2.1	2.1	2.4	1.6	4.5	4.4	105.7	104.1
Eurozonë	1.9	2.1	1.9	1.7	1.5	1.3	9.4	9.1	89.2	89.5
- Gjermani	1.7	:	1.8	1.6	1.5	1.5	3.9	3.8	68.3	66.9
- Francë	1.0	:	1.5	1.7	1.4	0.8	9.6	9.6	96.3	98.7
- Itali	1.2	:	1.3	1.0	1.4	1.2	11.5	11.1	132.6	134.7
- Greqi	0.4	:	:	:	1.7	0.9	22.0	:	179.0	176.2

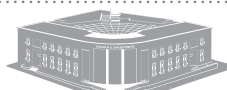
Burimi: Banka Qendrore Evropiane, Eurostat, BEA (Bureau of Economic Analysis), Bureau of Labour Statistics, FMN; p-parashikime të FMN-së, korrik 2017; nuk ka të dhëna të disponueshme.

(12) Në rajonin e Ballkanit Perëndimor, rritja ekonomike ishte e kënaqshme në mbyllje të vitit 2016, veçanërisht në Serbi dhe Shqipëri, por ritmi u moderua disi gjatë tremujorit të parë të vitit 2017. Aktiviteti ekonomik i vendeve të rajonit dhe Turqisë u zgjerua me 2.8% (rritje vjetore) në tremujorin e fundit të vitit 2016, por u ngadalësua në 1.8% në tremujorin e parë të këtij viti. Me përjashtim të Maqedonisë, të gjitha vendet e rajonit kanë shënuar rritje pozitive gjatë tremujorit të parë të 2017-ës, mbështetur kryesisht nga konsumi privat dhe investimet. Gjithsesi, me përjashtim të Kosovës ku ritmi i rritjes ekonomike i ka tejkaluar pritjet, aktiviteti në vendet e tjera është ngadalësuar. Rritje të përshpejtuar ekonomike ka shënuar dhe Turqia, ku kontributin kryesor e ka pasur tregtia dhe rritja e shpenzimeve publike si rezultat i përpjekjeve të qeverisë për të mbështetur ekonominë e vendit. Pavarësisht problematikave specifike, kushtet në tregun e punës kanë vijuar të përmirësohen, gjë që është reflektuar dhe në rritjen e nivelit të punësimit dhe rënien e normës së papunësisë. Presionet e ulëta inflacioniste vazhdojnë të jenë karakteristikë e vendeve të Ballkanit Perëndimor, duke reflektuar çmimet e ulëta të lëndëve të para dhe qëndrueshmërinë e kursit të këmbimit të monedhave. Në sektorin bankar, kreditimi ka vijuar të mbështesë rritjen ekonomike në rajon. Në të gjitha vendet, rritja e kredisë për sektorin e familjeve ka tejkaluar atë të sektorit të bizneseve. Gjatë tremujorit të parë të vitit, shumica e vendeve të rajonit kanë reduktuar portofolin e kredive me probleme dhe kanë përmirësuar kuadrin e trajtimit të tyre. Gjithsesi, ky tregues mbetet ende në nivele të larta, duke frenuar rigjallërimin e kredidhënies në rajon.

Tabela 2.2. Disa tregues kryesorë makroekonomikë dhe financiarë për vendet e Ballkanit Perëndimor

	PBB (reale, % vjetore)			Papunësia (% vjetore)		Borxhi sovran (% e PBB-së)		Rritja e kredisë (% vjetore)		Raporti i kredive me probleme	
	T4'16	T1'17	2017p	T4'16	T1'17	T4'16	T1'17	T4'16	T1'17	T4'16	T1'17
B&H	2.6	:	:	25.4	:	41.4	:	1.8	3.0	11.8	11.5
Maqedoni	2.4	0.0	2.9	23.1	22.9	40.9	37.8	1.4	0.1	6.3	6.1
Mal i Zi	3.4	3.2	3.3	17.9	17.7	62.4	61.6	1.3	5.5	10.3	9.9
Kosovë	3.0	3.8	:	27.5	:	14.5	:	9.9	10.6	4.9	:
Serbi	2.5	1.2	3.2	13.0	14.6	72.8	71.5	9.0	7.6	17.0	16.8

Burimi: Komisioni Evropian, parashikimi i ECFIN-it, 2017.

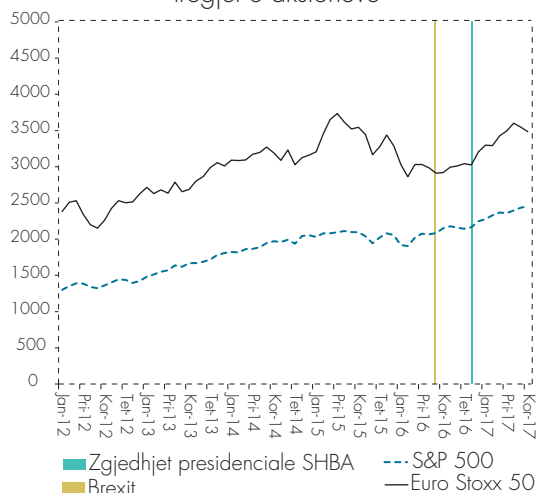

2.1 ZHVILLIMET NË TREGJET FINANCIARE DHE TË LËNDËVE TË PARA

(13) Gjatë periudhës, zhvillimet në tregjet financiare globale kanë qenë përgjithësisht të favorshme dhe të qëndrueshme. Tronditjet e fundit të vitit të kaluar lidhur me zgjedhjet presidenciale në SHBA dhe Francë, dhe kthesa në politikën monetare të SHBA-së u asimiluan shpejt nga tregjet. Rritjet e normës bazë të interesit nga Rezerva Federale gjatë vitit 2017 shkaktuan luhatje minimale në tregje, ndikuar nga pritjet se shtrëngimi monetar do të realizohet në mënyrë graduale, ndërkohë që bankat e tjera kryesore qendrore (BQE, Banka e Anglisë dhe Banka e Japonisë) pritjet të vijojnë politikat monetare akomoduese.

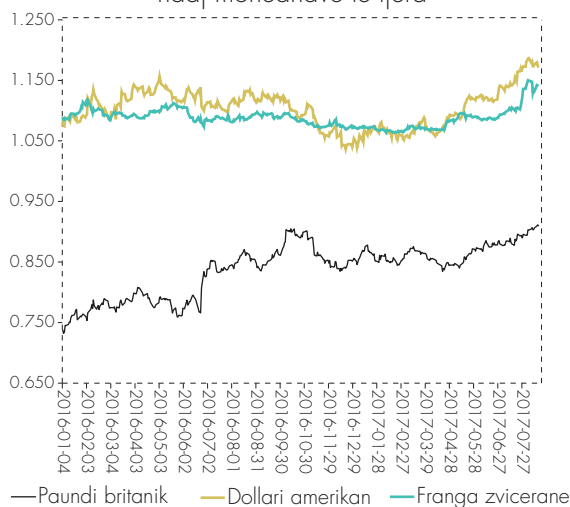
Ecuria e vlerave dhe normave në tregjet e zhvilluara gjithashtu është ndikuar pozitivisht nga ecuria e mirë ekonomike e këtyre vendeve dhe pritjet optimiste për të ardhmen. Normat e kthimit në tregjet evropiane dhe amerikane të titujve të borxhit qeveritar kanë rënë dhe *spread*-et janë ngushtuar, veçanërisht në tremujorin e dytë të vitit, duke pasqyruar rënien e perceptimit të investitorëve mbi rrezikun. Kjo ecuri ka nxitur paralelisht rritjen e çmimeve në tregjet e aksioneve për sektorin financiar dhe atë jofinanciar. Tregjet e parasë kanë vijuar të karakterizohen nga norma negative dhe nivele të bollshme likuiditeti, duke reflektuar qëndrimin e politikave monetare në shumicën e vendeve të zhvilluara.

Grafik 2.1 Ecuria e indekseve kryesore në tregjet e aksioneve

Burimi: Banka Qendrore Evropiane.

Grafik 2.2 Ecuria e kursit të këmbimit të euros ndaj monedhave të tjera

Burimi: Banka Qendrore Evropiane.

(14) Pritjet për të ardhmen e politikave monetare dhe dallimet në fazat e ciklit ekonomik mes vendeve kanë diktuar lëvizjet e kursit të këmbimit. Kështu, gjatë tremujorit të dytë të vitit, euro përgjithësisht u mbiçmua kundrejt monedhave të vendeve të zhvilluara, si dollari amerikan dhe franga zvicerane, si dhe kundrejt monedhave të një pjese të mirë të rajoneve në zhvillim.

(15) Rikuperimi i çmimeve të naftës në fund të vitit të kaluar dhe në fillimin e vitit 2017, duket se është frenuar i diktuar kryesisht nga faktorë të lidhur me ofertën. Efektet e marrëveshjes mes prodhuesve kryesorë të naftës⁵ për të ulur kuotat e prodhimit, duket se rezultuan të përkohshme, ndikuar dhe nga rritja e inventarëve të SHBA-së. Si rezultat, çmimet e naftës bruto në periudhën mars-qershor 2017 u luhatën në nivelet 46 deri 56 dollarë amerikanë për

⁵ Në qershor 2016 u lidh marrëveshja (ratifikuar më 30 nëntor 2016) mes vendeve OPEC dhe 11 vendeve joOPEC për reduktimin e kuotave të prodhimit të naftës respektivisht me 1.27 dhe 0.6 milion fuçi në ditë. Më 25 maj 2017, kjo marrëveshje u shty dhe për 9 muaj të tjerë.

fuçi. Zgjatja e marrëveshjes për reduktimin e prodhimit edhe për 9 muaj të tjerë duket se ishte paraprirë nga tregjet, ndaj nuk dha efektin e dëshiruar në rritjen e çmimit të naftës. Çmimet e lëndëve të tjera të para, veçanërisht të metaleve, qenë gjithashtu në rënie që nga muaji mars 2017, ndikuar kryesisht nga rënia e kërkesës së Kinës.

HAPËSIRË INFORMUESE 2.1. ZHVILLIMET NË GRUPET BANKARE TË HUAJA QË OPEROJNË NË SHQIPËRI

Në fund të periudhës, grupet e huaja bankare që zhvillojnë aktivitetin në vendin tonë paraqesin nivele të qëndrueshme kapitalizimi, ndonëse rezultati financiar në disa prej tyre ka qenë negativ. Në tabelën e mëposhtme paraqiten disa tregues kryesorë të pasqyrave financiare të grupeve bankare zotëruese që operojnë në Shqipëri, në terma relativë, në krahasim me të njëjtën periudhë të një viti më parë. Për sa i takon ecurisë së peshës së filialeve shqiptare në aktivitetin e grupit bankar, lëvizjet gjatë periudhës kanë reflektuar specifikën e veprimtarisë së secilës palë.

Tabelë 2.3. Zhvillimet në grupet e huaja bankare që operojnë në Shqipëri

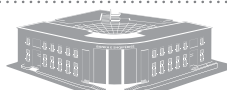
Ndryshim (%)	Raiffeisen Bank International ^[1]	Intesa San Paolo ^[2]	Alpha Bank ^[3]	Piraeus Bank ^[4]	National Bank of Greece ^[5]	Societe Generale ^[6]
Aktivitet	2.8%	2.3%	-6.0%	-11.0%	-10.5%	-2.3%
Kredi	1.7%	1.2%	-3.6%	-3.0%	-3.5%	-1.9%
Depozita	1.6%	-2.7%	6.9%	7.0%	0.8%	-3.5%
Provizijone	-81.1%	-75.0%	-3.6%	-6.0%	-67.9%	-6.7%
Fitimi neto	...	...	...	(...)	-59.4%	-24.3%
Të ardhura operative	5.0%	-1.0%	0.6%	3.0%	7.6%	-26.1%
Të ardhura neto nga interesi	1.3%	-1.8%	1.4%	-2.0%	0.3%	-12.1%
Të ardhura neto nga komisionet	8.9%	5.8%	-1.8%	10.0%	...	-
Shpenzime operative	2.0%	0%	-7.2%	-4.0%	5.9%	4.4%
Rezultati neto operativ	9.4%	-1.9%	-	4.0%	-53.0%	19.9%
Raporte						
Kredi me probleme	7.3%	3.8%	38.1%	37.8%	-	4.6%
Marzhi neto nga interesat	2.46%	-	3.0%	2.7%	3.04%	-
Mjaftueshmëria e kapitalit	12.9%	13.0%	17.2%	16.3%	16.0%	14.4%
Aktivitet e bankës në Shqipëri ndaj totalit të grupit	1.38%	0.15%	0.81%	0.72%	0.38%	0.05%

Shënim: Shenja (...) tregon ndryshim të theksuar të këtij treguesi (mbi 100%), qoftë në terma pozitivë apo negativë.

Ndërsa shenja (-) tregon të dhëna të padisponueshme për këtë tregues në publikimet e bankës përkatëse.

Burimi: Faqet zyrtare të grupeve bankare.

Gjatë gjatësmujorit të parë 2017, u krye një ristrukturim i plotë i veprimtarisë së grupit bankar "Veneto Banca", pas vendimit të Bankës së Italisë dhe qeverisë së Republikës së Italisë. Pjesa më e mirë e veprimtarisë së këtij grupi, ku përfshihen edhe filialet e tij në Shqipëri dhe në disa vende të tjera, i kanë kaluar Bankës Intesa Sanpaolo, grupi më i madh bankar në Itali. Ky ndryshim është konfirmuar edhe në njoftimin për shtyp të grupit bankar Intesa Sanpaolo të datës 26 qershor 2017. Për sektorin bankar shqiptar, kjo do të thotë që "Banka Veneto" sh.a, deri më parë e zotëruar plotësisht nga grupi bankar "Veneto Banca", tani do të zotërohet nga grupi bankar "Intesa Sanpaolo" dhe aktiviteti i saj do të bëhet pjesë e këtij grupi bankar.

Disa nga grupet bankare evropiane që veprojnë në vendin tonë, gjenden ende në procesin e ristrukturimit për përmirësimin e gjendjes financiare. Si pjesë e këtij procesi, përfshihen veprime të tilla si: ristrukturimi i rrjetit, ndryshimi i aksionerëve apo bashkimi me institucione të tjera. Zhvillimet në legjislacionin evropian në fushën e rikuperimit dhe zgjidhjes së bankave, i kanë bërë këto procese më efektive dhe më të pandjeshme për klientët e bankave. Në të njëjtën kohë, këto përcaktime ligjore dhe veprimet operacionale evidentojnë rëndësinë e koordinimit të veprimeve mes autoriteteve përgjegjëse në vendet ku e shtrin veprimtarinë grupi bankar që ristrukturohet. Në këtë drejtim, Banka e Shqipërisë mbetet e angazhuar të monitorojë zhvillimet dhe të koordinojë veprimet potencialisht të nevojshme, me autoritetet përkatëse vendase dhe të huaja, në mënyrë që të përmbushet objektivi final i ruajtjes së stabilitetit të sistemit financiar.

